

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 6

Fylke: Nordland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Leidalen

Emne: Fackelege luttikx instrument

Bygdelag: Eksingedalen

Oppskr. av: Jacobs. R. Travik

Gard: Travik

(adresse): Eksingedalen

G.nr. 90 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *noto.*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Eldre for. f. 1852 d. 0941, eldre mor f. 1850 d. 1936. Ogso andre eldre og yngre bygdepær.

SVAR

Velke er eitt emne som ikkje er godt å gjera mykje greida på. Her er lite tradisjon å leggja på.

Bakk A.

Her kan vel nemnast Langelur, det er truleg eldste instrumentet som hev vore brukt i dalen, til å få fram tonar på. Bessere brukt ute.

Salmadikar var og brukt i yngre heimar. Gamle ungdomsskulemeistarar bruka salmadikar. Der bruka til å spela tonar til salmar og songar. Dei spela og etter notebøker, men det var kal itadene for notar. I salmadikar var nemningi: krek, strung, boge. Strungen var antan karnstrung, eller stålstrung. Bogen var som ein vanleg fleiboge. Så salmadikar kom i bruk vittingen, men salmadikar var litt i bruk fram til sistle ti år av 1800 talet. So er dei heilt borte. Salmadikar var av tre, men gjøvarle var dei som var av sink, blekk eller jern. Kanskje dei eldste salmadikar, av tre, var laga i lagod, det er ikkje utrulegt.

Bilgspel, d. s. s. Trekkspel var ikkje lite brukt ei tid, no er det som det heime meir er brukt.

Fela, mest Hordingfela var det mange som bruka, ja det er dei som spelar fela no og. Sakre hyskfela var det og. Hordingfelone vark - fleire då - arbeida i dalen. Andreas Lundejord, f. 1866, avr. Eidslandet, arbeida fela i sine

2
unge år. Andreas S. Hovik, umlag 60 år, no leidd
i Bergen, arbeida og felv medu han leidd i Ell-
singedalen. Andreas Hovik ein felv fekk mykje
vakkere av Arne Bjørndal. Andve lee og prøvt seg
med felearbeid, men dei driv det ikkje noko støre.
Ein manni arbeida seg handolin, men sluka so
med musikkem.

Felorne vor heilt laga av heimlegt vjyke, felenaka-
rane spurde etter "Lokkbjørk" til felenatrial. Forst
eg lee kemma fenge greida på vor felorne laga lee i
bygd i alleraman Hordingfelv.

Hordingfelorne vor brukt, for det meke i dundlag og brid-
laup. Strungjorne vor kornstrungjor, kjøpt i byen. Ha vikk
høgt em at nokon lee laga strungjor sjalve. Tagt til fele-
boque, tungas og sume fekk get i - i heimbyggdi. Ein
mann hadde i fin, Gas Gjerdamer, ho hadde so kvitt. Fin
hang elde tagt i rova. Han fekk spurvad på hang
til felebogar.

Bulgspel - trekkspel - vor umlag berre brukt til å
spela til dans.

Krangetiur vor bruka til å lokka på kyona. Fesste
luren og veit em lee, vor laga av fin, keriklaus bjørk.
Luren vor laga i tvo helvde som vor måla fitt saman,
og so vor luren røyrga med boge av bjørk. Luren hadde
eit minnebykke av heilakoren ved, det gav finne og meir
klar tone. Luren vor fitt 1.5 m. lang, utan fingerhol
Gitar - 4 vel det same som Guitar - vor noko i bruk ei
tid. Fyrste Gitarane og lee fenge spurtag på kom til
bygd i fyre 1890. Nojvare veit eg ikkje i å kjofesta det.

So speleremner på fela kan nemnast: Lvor Eide, død
1906-07. Han tok premi på Kapplekta i Bergen. Viss Lille-
jord vor og ein lag speleremner, han & død. Andve speler-
emner &: Hans Hovik f. 1884 og Knutian Lee f. 1893.
Vesse lee som boder lee i dalen, og dei lee spela i

14
fleire brudepar, kare slakta avdi kan minde sine
finger på vinstre handi - ved eitt ikennde. Lange
andre her og drue litt med felespel, men ingen er
so framme, at det er å nemna.

Om dei andre instrumenti som vert spilt etter
kan eg berre svara, at so langt eg her finge spørsmål
på det, so er dei ikennde her.

XIV Munnhorpa. Her var nokre små munnhorper som
var kjøpt i byen - til hornspel. Borti sette ramma mellom
kinnane, og beit litt, so horpa stod fast. I midten var
ein ståltrung, bøygde i ein krok, strungen spelle dei
på med finger, og det gav ein monoton tone. Men slik
munnhorpe kan det ikkje vera spilt etter.

Byinstrument - utanom dei eg her nemner - er ikennde
her, det eg her kenna spilt etter.

Orgel er ikkje nemnt i spegjelika, det eg kan sjå. Orgel er
her nokre av i bygdi.

Bakk E Horninstrument.

Her veit eg ein kråkekredele, eller Hektakredele. Vart
brukt til å skrama seier på bono, ja hekkane og
når dei hadde brode seg ein bøgarden.

Bakk H. Hev avdi høyr ein nokre slikt.

og trur det er svært lite hjelp i dette svaret mitt.
Men druen løy avslengd og avgjøymd langt fram i
1800 talet, og her er liten tradisjon å byggja på.